

Nr 131.

Af herr **Widlund**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af pastors själfskrifvenhet såsom ordförande vid kyrkostämman.

En genomgående sträfvan gör sig i vår tid gällande att på alla verksamhetsfält i största möjliga mån tillgodogöra sig specialutbildningen och fackkunskapen; som en följd häraf har framträdt krafvet på, att ledande poster i vårt offentliga lif beklädas af män, som antingen genom sin utbildning eller genom en i arbetet förvärfvad erfarenhet och auktoritet kunna på grundvalen af folkets förtroende väljas till innehafvare af de ledande posterna i det offentliga lifvet. Att just när det gäller kulturarbetet ett väl afvägdt urval af de bästa möjliga krafterna kan äga rum, är en garanti för ett godt arbetsresultat. Däraf följer att den s. k. själfskrifvenheten inom styrande och ledande inrättningar strider mot demokratiens innersta princip och, som ofvan antydts, i många fall undanhåller kulturarbetet många af dess bästa krafter.

En sådan själfskrifvenhet tillkommer som bekant vårt lands prästerskap, när det gäller vissa ecklesiastika och kommunala förvaltningsgrenar. En dylik företrädesrättighet hade också sitt berättigande på en tid, när prästerskapet var snart sagdt kulturens enda bärare. Men i den mån den allmänna bildningsnivån blifvit höjd, har också den prästerliga själfskrifvenheten blifvit mindre nödvändig. När det gäller vissa ecklesiastika och kommunala frågor, där denna själfskrifvenhet alltjämt praktiseras, kan det hända, att den speciella sakkunskapen och fackutbildningen kan under vissa förhållanden ligga på helt andra händer än hos prästen.

Vid flera föregående riksdagar ha motioner väckts angående pastors själfskrifvenhet som ordförande vid kyrkostämman. Vid de tillfällen, då

denna fråga varit under Riksdagens behandling, ha äfven starka skäl, enligt mitt förmenande, från motionärernas sida framförts för ändring i ofvannämnda af Kungl. Maj:t den 21 mars 1862 fastställda nådiga förordning.

Att dessa motiv äfven beaktats af ett stort flertal, framgår däraf, att då denna fråga senast var före till behandling, afgafs ej mindre än 57 af inalles 126 afgifna röster för en af herr Lindhagen m. fl. afgifven reservation i öfverensstämmelse med motionen.

Lagutskottet motiverade vid detta tillfälle sitt afslagsyrkande hufvudsakligast med, att större garanti för ett noggrant behandlingssätt af ärendena vinnes därigenom, att ordföranden handhade sin befattning under ämbetsmannans ansvar, samt att bästa samverkan ernåddes i den kyrkliga förvaltningen därigenom, att pastor vore själfskrifven som ordförande.

Då jämväl under den förda debatten hufvudsakligen samma skäl som de af utskottet anförda åberopades, är det att antaga, det dessa motiv varit hufvudanledningen för afslag på motionen.

Genom de reformer, som under de senaste tiderna blifvit genomförda å andra områden, synes det likväl mig, som den uppfattningen allt mer och mer vunnit beaktande, att vid tillsättande af förtroendeposter endast förtjänst och duglighet skall vara det bestämmande utan hänsyn till viss ämbetsmannaställning. Samtidigt synes det mig vara tydligt konstateradt, det man inom alla samhällslager allt mer nödgas gifva erkännande åt principen, att inflytande å statens och kommunernas angelägenheter skall i görligaste mån gifvas lika till samtliga härför berättigade medborgare. Att ofvannämnda princip i sin tillämpning ej kan verka annat än gagnelig för samhällets bestånd och utveckling, torde ej heller kunna förnekas.

Gent emot de motiv, som lagutskottet vid ofvan åberopade tillfälle anförts, ber jag få fästa uppmärksamheten vid hvad som då anfördes, nämligen: att med afskaffande af pastors själfskrifna rätt som kyrkostämmans ordförande ej behöfde följa, att ej pastor komme att användas för denna post, om han därtill vore lämplig, att säkerligen det moraliska ansvaret verkar lika sporrande för ett samvetsgrannt skötande af ordförandebefattningen, som då det sker på ämbetsmannans ansvar, samt att med en lämplig och kunnig ordförande enhetligheten i den kyrkliga förvaltningen ej behöfde äfventyras.

Härutöfver anser jag mig böra påpeka nödvändigheten af förtroende och samförstånd mellan samhällets medlemmar och dess funktionärer, samt att detta bäst främjas därigenom, att vederbörande samhällsmedlemmar själfva få åt sig anförtrordt att utse sina ämbets- och tjänstemän och ej få dem sig tilldelade genom lag. Det synes mig vara af synnerligen stor

vikt, att vid tillsättandet af ett ämbete den valde åtnjuter förtroende och sympati; utan detta torde, hur stor duglighet som än är tillfinnandes, svårigheter alltid uppstå. Då som förhållandet är i föreliggande fråga, att vederbörande funktionär utses utan sina församlingsbors hörande, och tillika i sin funktion som kyrkostämmans ordförande har att handlägga ärenden, hvaraf han kan hafva personlig nytta eller skada, synes det mig, att däraf lätt sådana omständigheter kunna inträffa, som verka menligt på ömsesidigt förtroende och sympati.

I likhet med en ärad ledamot af Riksdagens Andra kammare som vid frågans föregående behandling yttrade, att han under en 40-årig tjänstetid haft tillfälle betrakta förhållandet på nära håll, och därför i prästernas eget välförstådda intresse yrkade bifall, anser äfven jag mig i samma intresse böra påyrka en ändring i hittills gällande bestämmelse.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag därför föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagändringar i ändamål, att pastors själfskrifvenhet såsom ordförande i kyrkostämma må upphöra.

Stockholm den 25 januari 1912.

Thure Widlund.

I motionens syfte instämma:

Harald Hallén.

Emil Kristensson.

Emil Molin

i Dombäcksmark.

G. F. Lundgren,
Björna.
